

<p>Почитувани Корисници,</p> <p>Во врска со дописите од одредени здруженија и организации во кои беа наведени барања и прашања кон Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија (во понатамошниот текст: Регулаторна комисија) и кон EVN Македонија АД Скопје (во понатамошниот текст: EVN Македонија), во продолжение на овој допис доставуваме одговори и информации за кои сметаме дека ќе придонесат за појаснување на начинот на функционирање на пазарот на електрична енергија во Република Македонија.</p> <p>Прашања поврзани со монополската положба на EVN</p> <p>Во Република Македонија се вршат следните регулирани дејности во делот за електрична енергија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • производство на електрична енергија (АД ЕЛЕМ) • пренос и организација на пазар на електрична енергија (АД МЕРСО) • дистрибуција на електрична енергија (EVN Електродистрибуција) • снабдување на електрична енергија на тарифни потрошувачи и снабдување во краен случај со електрична енергија (EVN Македонија) <p>Дејностите пренос и дистрибуција на електрична енергија (АД МЕРСО и EVN Електродистрибуција), претставуваат т.н. „природни монополи“. Тоа значи дека економски не е оправдано да постои повеќе од еден вршител на таа дејност. Доколку не е така, тоа би значело дека друг вршител на дејноста пренос или дистрибуција на електрична енергија би требало да изгради паралелна мрежа во Република Македонија, што е целосно непотребно, неоправдано ќе ја поскапи услугата и практично е невозможно да се направи.</p> <p>Во согласност со Законот за енергетика, регулираните дејности имаат карактер на јавна услуга. Како такви тие подлежат на строго регулирање и надзор од страна на државните органи, пред се од Регулаторна комисија.</p> <p>Целта на таквиот надзор и регулирање е токму да не им се дозволи на претпријатијата кои вршат такви дејности да не ја злоупотребат нивната монополска положба.</p> <p>Цената по која тие претпријатија наплаќаат за потрошена електрична енергија и за услугите кои ги даваат на корисниците ја утврдува Регулаторна комисија. Исто така, надлежните министерства и Регулаторна комисија донесуваат закони, правила и прописи кои целосно го</p>	<p>Тè nderuar konsumatorè,</p> <p>Nè lidhje me shkresat nga ana e shoqatave dhe organizatave të caktuara ku u potencuan kërkesa ndaj Komisionit Regullator për energjetikë të Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëlutjeshëm: Komisioni Rregullator) dhe ndaj EVN Maqedonisë SH.A. Shkup (në tekstin e mëlutjeshëm: EVN Maqedoni), në vazhdim ju përcjellim përgjigje dhe informata të cilat mendojmë që do të ndihmojnë në qartësimin e mënyrës së funksionimit të tregut të energjisë elektrike në Republikën e Maqedonisë.</p> <p>Çështje që ndërlidhen me pozitën e monopolit të EVN-së</p> <p>Në Republikën e Maqedonisë në sferën e energjisë elektrike realizohen këto veprimtari të rregulluara:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prodhimi i energjisë elektrike (SH.A. ELEM) • transmetimi dhe organizimi i tregut të energjisë elektrike (SH.A. MEPSO) • shpërndarja e energjisë elektrike (EVN Elektrodistribucimi) • furnizimi me energji elektrike për konsumatorët tariforë dhe furnizim në rastin e fundit me energji elektrike (EVN Maqedoni) <p>Veprimtaritë e transmetimit dhe shpërndarjes të energjisë elektrike (SH.A. MEPSO dhe EVN Elektrodistribucimi) paraqesin të ashtuquajtura “monopole natyrale”. Kjo do të thotë që ekonomikisht nuk është e arsyetueshme që të ekzistojë më tepër se një realizues i kësaj veprimtarie. Nëse nuk do të ishte kështu kjo do të nënkuptonte që realizuesi tjetër i veprimtarisë së transmetimit dhe shpërndarjes të energjisë elektrike do të duhej që të ndërtonte rrjet paralel në Republikën e Maqedonisë, gjë që është totalisht e panevojshme, pa arsye do të shtrenjtonte shërbimin dhe në praktikë është e pamundur që të realizohet.</p> <p>Në përputhje me ligjin për energjetikë, veprimtaritë e rregulluara kanë karakter të shërbimit publik. Si të tilla ata i nënshtrohen rregullimit dhe mbikqyrjes strikte nga ana e organeve shtetërore, në veçanti nga ana e Komisioni Rregullator.</p> <p>Qëllimi i kësaj mbikqyrje dhe rregullimi është pikërisht që mos t’ju lejohet kompanive që merren me këto veprimtari të keqpërdorin pozicionin e monopolit.</p> <p>Çmimi me të cilin këto kompani paguhen për energjinë elektrike të shpenzuar dhe për shërbimet që iu ofrojnë konsumatorëve e përcakton Komisioni Rregullator. Gjithashtu Ministrinë përgjegjëse dhe Komisioni Rregullator sjellin ligje, rregulla dhe rregullore të cilat në mënyrë të plotë e rregullojnë punën e</p>
--	--

уредуваат работењето на тие претпријатија. Затоа, тие претпријатија се викаат регулирани претпријатија.

Поради регулирањето на приходот кој претпријатието го остварува и цените за корисниците, не постои можност претпријатието да оствари поголем приход од оној кој го утврдува Регулаторна комисија.

Покрај Регулаторната комисија, и останатите државни органи (министерства, инспекторати, УЈП, комисија за заштита на конкуренција итн) имаат целосен увид во работата на регулираните претпријатија.

Поради сите прописи, контроли и надзори кои се прават врз работењето на регулираните претпријатија, било каква злоупотреба е практично невозможна.

За сите одлуки, решенија и постапувања од страна на регулираните претпријатија постои можност за приговор, претставка или жалба до соодветни регулаторни и инспекциски тела. Тие права на корисниците им се загарантирани со:

- Законот за енергетика,
- Законот за општа управна постапка,
- Законот за заштита на потрошувачите
- Законот за постапување по претставки и предлози
- Подзаконски акти донесени врз основ на закони од соодветните институции

Цена на електрична енергија

Утврдувањето на цените за потрошена електрична енергија не претставува надлежност на EVN Македонија. Сепак, како одговорен учесник во енергетскиот сектор во Република Македонија чувствуваме обврска да Ви презентираме информации и појаснувања во однос на ова прашање.

EVN Македонија како регулирано претпријатие е должна при пресметката на надоместокот за потрошена електрична енергија за корисниците да ги применува цените кои ги утврдува Регулаторна комисија. Начинот и условите за утврдување на цените на електрична енергија се дефинирани во соодветните подзаконски акти донесени од страна на Регулаторна комисија во согласност со Законот за енергетика.

Постапките за утврдување на цени се водат од страна на Регулаторна комисија, кое е независно државно тело основано од Собранието на Република Македонија. Таа носи Одлуки за висината на цените и тарифите за електрична енергија за потрошувачите. Во тие постапки, согласно податоците и извештаите доставени од страна на регулираните претпријатија, Регулаторна комисија го утврдува дозволеениот максимален приход за регулираните претпријатија кој треба да биде постигнат со примена на утврдените цени и тарифи. Тој приход на истите треба да

кэтыре компании. Пэр кэтэ арысе кэтэ компани куhen компани тэ ррегулуара.

Пэр арысе тэ ррегуллит тэ тэ ардхураве қэ компаниа и реализон dhe çmimit пэр конзуматорэт, нук екзистон mundësi қэ компаниа тэ реализон мѐ тепэр тэ ардхура nga ajo қэ пэрçактоhet nga Komisioni Rregullator.

Пэрвеç Komisionit Rregullator dhe organet tjera shtetërore (ministritë, inspektorati, DAP, komisioni пэр mbrojtje тэ konkurrencës etj.) kanë qasje тэ plotë në punën e kompanive тэ rregulluara.

Пэр shak тэ тэ gjitha rregulloreve, kontrolleve dhe mbikqyrjeve қэ kryhen mbi punën e kompanive тэ rregulluara çdo lloj keqpërdorimi praktikisht është i pamundur.

Пэр тэ gjitha vendimet, rezolutat dhe veprimet nga ana e kompanive тэ rregulluara ekziston mundësi пэр kundërshtim, apel ose ankesë deri tek organet пэрkatëse rregullatore dhe тэ inspektimit. Кэтэ тэ drejta конзуматорëve u garantohen me:

- Ligjin пэр energjetikë
- Ligjin пэр procedurë тэ пэргjithshme administrative
- Ligjin пэр mbrojtje тэ конзуматорëve
- Aktet nënligjore тэ sjellura në bazë тэ ligjeve nga institucionet пэрkatëse

Çmimi i rrymës elektrike

Пэрçактими i çmimit пэр energjinë e shpenzuar elektrike нук është në kompetencë тэ EVN Maqedoni. Sidoqoftë, si një pjesëmarrës i пэргjegjshëm në sektorin energjetik në Republikën e Maqedonisë ndejmë пэргjegjësi тэ ju prezentojmë informata dhe qartësime mbi кэтэ çështje.

EVN Maqedoni si ndërmarrje e rregulluar është e detyruar қэ gjatë kalkulimit тэ kompensimit пэр energji elektrike тэ shpenzuar nga ana e конзуматорëve ti пэрдорë çmimet тэ cilat i пэрçактон Komisioni Rregullator. Mënyra dhe kushtet e пэрçактimit тэ çmimit janë тэ definuara në aktet nënligjore тэ sjellura nga ana e Komisionit Rregullator në пэрputhje me Ligjin пэр energjetikë.

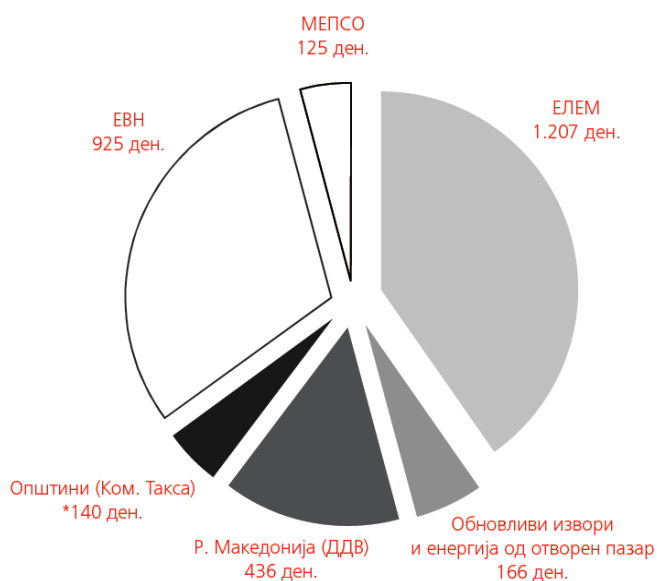
Procedurat пэр definimin e çmimeve udhëhiqen nga ana e Komisionit Rregullator, i cili është organ shtetërorë i pavarur i themeluar nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë. Komisioni Rregullator sjell vendime në lidhje me nivelin e çmimeve dhe tarifave пэр energji elektrike пэр конзуматорët. Gjatë këtyre procedurave, në pajtueshmëri me тэ dhënat dhe raportet e dorëzuara nga ana e ndërmarrjeve тэ rregulluara, Komisioni Rregullator i definon тэ ардхурат maksimale тэ lejuara пэр ndërmarrjet e rregulluara тэ cilat mund тэ arrihen пэрmes implementimit тэ çmimeve dhe tarifave. Кэтэ тэ hyra

им овозможи покривање на оперативните и тековните трошоци од работењето.

Во формирањето на цената на електричната енергија за крајните корисници учествуваат цените и тарифите на повеќе регулирани енергетски претпријатија:

- АД ЕЛЕМ Скопје (за производство на електрична енергија),
- АД МЕРСО Скопје (за пренос на електрична енергија и организирање и управување и со пазарот на електрична енергија),
- ЕВН (за дистрибуција на електрична енергија и снабдување на електрична енергија),
- трошоците за дополнително увезената електрична енергија за задоволување на потребите на потрошувачите,
- трошоците за набавка на енергијата од обновливите извори (зелена енергија),
- комуналната такса за улично осветление која согласно закон ЕВН Македонија ја фактурира и наплаќа во и за име на општините и наплатените средства во целост ги трансферира на сметка на општината,
- данок на додадена вредност во износ од 18%.

Учеството на учесниците на пазарот во надоместокот што го плаќаат крајните потрошувачи може да се види во следниот пример:

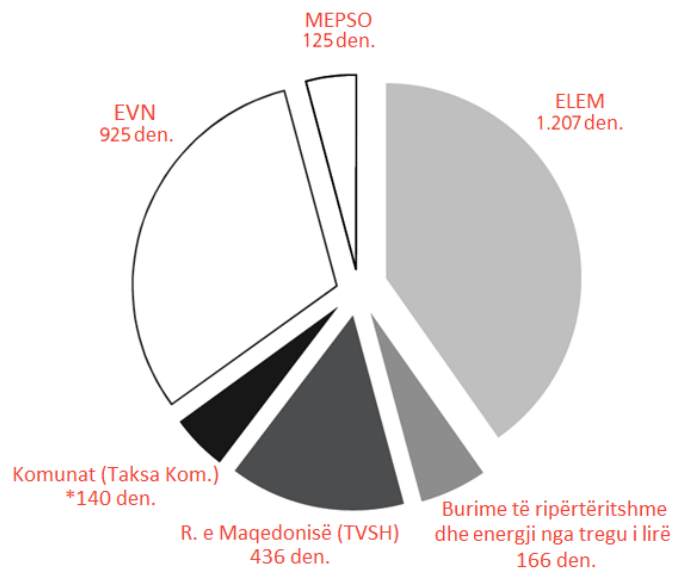
Пример: Удел на учесниците на пазарот во една просечна фактура за електрична енергија од 3.000 денари за домаќинства.

ндѐрмarrjeve duhet të ju mundësojnë mbulesë të shpenzimeve operative dhe atyre aktuale të punës.

Gjatë formulimit të çmimit të energjisë elektrike për konsumatorët final participojnë edhe çmimet si dhe tarifat e më tepër ndѐрmarrjeve të regulluara energjetike:

- SH.A. ELEM Shkup (për prodhimin e energjisë elektrike),
- SH.A. MERSO Shkup (për transmetimin e energjisë elektrike, organizimin dhe udhëheqjen e tregut të energjisë elektrike),
- EVN (për shpërndarjen e energjisë elektrike dhe furnizim me energji elektrike),
- shpenzimet për energjinë elektrike të importuar shtesë që të përmbushen nevojat e konsumatorëve,
- shpenzimet për furnizim me energji elektrike nga burimet e ripërtëritshme (energji e gjelbërt),
- taksat komunale për ndriçim publik të cilat sipas ligjit EVN Maqedoni i faturon dhe i mbledh pagesat në emër të komunave duke i transferuar në tërësi të gjitha mjetet e grumbulluara në llogari të komunave,
- tatimi mbi vlerën e shtuar në shumë prej 18%.

Përqindja e pjesëmarrësve të tregut në kompensimin që e paguajnë konsumatorët final mund të vërehet në shembullin e rradhës:

Shembull: Pjesëmarrësit e tregut në një faturë mesatare për energji elektrike prej 3.000 denarëve për amvisëri

Што се однесува до висината на цената на електрична енергија, напоменуваме дека истата е една од најниските во однос на останатите држави од Европа, особено кога во прашање се домаќинствата. Ова се гледа и од извештајот на EUROSTAT за 2016 година прикажан во Прилог 1 на овој допис. Според тоа, незначително пониска цена за електрична енергија домаќинствата плаќаат единствено во Косово и Србија. Главните причини поради кои цената на електрична енергија во Косово и Србија е пониска отколку во Македонија се:

- овие земји се помалку зависни од увоз на електрична енергија и
- пазарот на електрична енергија во овие земји е либерализиран во многу помал обем отколку во Македонија или воопшто нема либерализација, што допринесува до помали притисоци врз цената на електричната енергија.

Важно е да се каже дека, на домаќинствата во Македонија им е овозможено да плаќаат пониски цени за електрична енергија од домаќинствата во другите држави во Европа поради постоење на т.н. „вкрстена субвенција“ од страна на деловните потрошувачи. Оваа значи дека деловните потрошувачи плаќаат повисока цена со цел на домаќинствата да се овозможи пониска цена за електрична енергија. Доколку цената на електричната енергија се намали за деловните потрошувачи, истата автоматски ќе се зголеми за домаќинствата. Тоа е неопходно за да се обезбеди нормално функционирање на регулираните енергетски претпријатија. Промени во цената на струјата ќе се случат кога во Република Македонија ќе се спроведе целосно процесот на либерализација, односно ќе дојде до зголемување на цената на домаќинствата, што е спротивно од општо прифатеното мислење дека либерализацијата ќе донесе и намалување на цената на електричната енергија.

Надоместок за ангажирана моќност 33,33%

Дозволеният приход за регулираните претпријатија се остварува преку фактурирање на определени износи за определени продукти кои корисниците треба да ги платат за потрошената електрична енергија од нивна страна. На ваков начин регулираните претпријатија го остваруваат регулираниот дозволен приход со цел да можат нормално да работат.

Износите кои потрошувачите треба да ги платат за нивната месечна потрошувачка можат да бидат за потрошена активна енергија, потрошена реактивна енергија, посебно за висока или ниска тарифа и за ангажирана максимална моќност.

Еден од тие износи до Јули 2014 година, за домаќинствата и малите деловни корисници беше и т.н. „надоместок за ангажирана максимална моќност“. Овој надоместок беше воведен во Тарифниот систем за продажба на електрична

Sa i përket lartësisë së çmimit të energjisë elektrike, potencojmë që i njëjti është një nga më të ultit në krahasim me shtetet tjera të Evropës, në veçanti kur janë në pyetje amvisëritë. Kjo shihet edhe në raportin EUROSTAT për vitin 2016 i prezantuar në Shtesën 1 në këtë shkresë. Sipas kësaj, një çmim me diferencë pak më të ulët për energji elektrike amvisëritë paguajnë vetëm në Kosovë dhe Serbi. Arsytet se përse çmimi i energjisë elektrike në Kosovë dhe Serbi është më i ulët sesa në Maqedoni janë:

- këto shtete janë më pak të varura nga importi i energjisë elektrike
- tregu i energjisë elektrike në këto shtete është i liberalizuar në përmasa më të vogla sesa në Maqedoni ose nuk është aspak i liberalizuar dhe një gjë e tillë kontribuon në presion më të vogël mbi çmimin e energjisë elektrike.

E rëndësishme është të potencohet se, amvisërive në Maqedoni ju është mundësuar të paguajnë çmime më të ulëta për energji elektrike në krahasim me shtetet tjera në Evropë për arsye të ekzistimit të ashtuquajturit “subvencion i kryqëzuar” nga ana e konsumatorëve afarist. Që do të thotë se konsumatorët afarist paguajnë çmim më të lartë me qëllim që amvisërive të ju mundësohet çmim më i ulët për energji elektrike. Nëse çmimi i energjisë elektrike do të ulej për konsumatorët afarist, njëkohësisht çmimi për amvisëri do të rritet. Kjo është e nevojshme që të sigurohet funksionimi normal i ndërmarrjeve të rregulluara energjetike. Ndryshime në çmimin e energjisë elektrike do të ndodhin atëherë kur në Republikën e Maqedonisë tërësisht do të implementohet procesi i liberalizimit, gjegjësisht do të vjen deri tek rritja e çmimit të amvisërive, që është ne kundërshtim me mendimin e pranuar nga opiniononi që liberalizimi do të sjellë edhe zvogëlim të çmimit të energjisë elektrike.

Kompenzimi për fuqinë e angazhuar 33,33%

Të ardhurat e lejuara për kompanitë e rregulluara realizohen nëpërmjet faturimit të sasisë së caktuar për produkte të caktuara që konsumatorët duhet ti paguajnë për energjinë elektrike të shpenzuar nga ana e tyre. Në këtë mënyrë kompanitë e rregulluara realizojnë të ardhurat e rregulluara të lejuara me qëllim që të mund të punojnë normalisht.

Shumat që konsumatorët duhet ti paguajnë për shpenzimet e tyre mujore mund të jenë për energji aktive të shpenzuar, energji reaktive të shpenzuar, veçmas për tarifë të lartë ose të ulët dhe për fuqinë maksimale të angazhuar.

Njëra nga këto shuma deri në Korrik të vitit 2014, për amvisëritë dhe konsumatorët e biznesit ishte e shënuar si “kompenzim për fuqinë maksimale të angazhuar”. Ky kompenzim është sjellur në sistemin tarifor të shitjes së energjisë elektrike në vitin 1982.

енергија во 1982 година.

Целта за воведување на овој надоместок била за оние броила каде не било возможно да се мери ангажираната максимална моќност изразена во киловати, да се направи пресметка изразена во проценти. Овие броила најчесто биле вградувани од страна на домаќинствата и малите деловни корисници. Затоа, во сметките на домаќинствата и малите деловни корисници се јавуваше пресметан „надоместок за ангажирана максимална моќност“ во износ од 33,33%.

Важно е да се истакне дека „надоместок за пресметковна моќност“ не беше некој дополнителен надомест за потрошувачите. Тој претставуваше дел од цената за електрична енергија, заедно со останатите тарифи: за потрошена активна електрична енергија (во висока и ниска тарифа), превземена реактивна електрична енергија и превземена моќност. Доколку овој надоместок не се наплатуваше од потрошувачите, регулираните претпријатија нема да можеа да ги остварат дозволените приходи утврдени од страна на Регулаторната комисија. што негативно ќе се одрази на нивното нормално работење.

Одделното прикажување на овој надоместок во сметките за потрошена електрична енергија предизвикуваше забуна кај корисниците кои мислеа дека плаќаат нешто дополнително, покрај потрошената електрична енергија. Затоа од 1 Јули 2014 година, согласно одлуката на Регулаторна комисија, надоместокот за моќност повеќе не се прикажува во проценти (пресметковно) туку во киловатчасови, т.е. идентично како и потрошената електрична енергија.

Надоместок за нови приклучоци

Приклучувањето на корисниците на дистрибутивниот систем на електрична енергија се врши согласно Законот за енергетика, Законот за градење, Законот за просторно и урбанистичко планирање и мрежни правила одобрени од страна на Регулаторна комисија.

Надоместокот кој корисниците треба да го платат за да бидат приклучени на дистрибутивниот систем е одобрен од страна на Регулаторна комисија.

Надоместокот за приклучување на определен корисник на дистрибутивниот систем не е поврзан директно со трошоците за инфраструктурата која што треба да се изгради. Имено, се работи за единечна цена за право на капацитет и пристап на мрежата (расположлива моќност изразена во киловати).

Надоместокот за право на капацитет и пристап во мрежата за станбените објекти со соодветна документација е еднаков за сите корисници, без оглед на потребните зафати и трошоци кои треба да се направат за нивно приклучување.

Qëllimi i sjelljes së këtij kompenzimi ishte që për ato njehsorë tek të cilët ka qenë e pamundur që të matet fuqia maksimale e angazhuar e shprehur në kilovat, të bëhet përlllogaritje e shprehur në përqindje. Këto njehsorë zakonisht ishin të vendosur nga ana e amvisërive dhe konsumatorëve të vegjël afarist. Për këtë arsye në faturat e amvisërive dhe konsumatorëve të vegjël afarist paraqitej përlllogaritja “kompenzim për fuqinë maksimale të angazhuar” në vlerë prej 33.33%.

Me rëndësi të theksohet është që “kompenzimi për fuqinë e përlllogaritur” nuk ishte kompenzim plotësues për konsumatorët. Ai paraqiste pjesë të çmimit të energjisë elektrike, së bashku me tarifat tjera: për energjinë elektrike aktive të shpenzuar (në tarifën e lartë dhe të ulët), energjia elektrike reaktive e ndërmarrë dhe fuqia e ndërmarrë. Në qoftëse ky kompenzim nuk do të paguhej nga konsumatorët, kompanitë e rregulluara nuk do të mund ti realizonin të ardhurat e lejuara të caktuara nga ana e Komisionit Rregullator dhe do të kishte ndikim negativ mbi punën e tyre normale.

Paraqitja e veçantë e këtij kompenzimi në faturat për energji elektrike të shpenzuar paraqiste konfuzion tek konsumatorët të cilët mendonin që paguajnë diçka shtesë, përveç energjisë së shpenzuar elektrike. Për këtë arsye nga 1 korriku i vitit 2014, në bazë të vendimit të Komisionit Rregullator, kompenzimi për fuqinë nuk paraqitet në përqindje (si përlllogaritje) por në kilovatorë pra në mënyrë identike sikurse energjia e shpenzuar elektrike.

Kompenzimi për kyçje të reja

Kyçja e konsumatorëve në sistemin e shpërndarjes të energjisë elektrike realizohet konform Ligjit për energjetikë, Ligjit për ndërtim, Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik dhe rregullat e rrjetit të aprovuara nga ana e Komisionit Rregullator.

Kompenzimi të cilin konsumatorët duhet ta paguajnë që të jenë të kyçur në sistemin e shpërndarjes është i aprovuar nga Komisioni Rregullator.

Kompenzimi për kyçje i një konsumatori të caktuar në sistemin e shpërndarjes nuk është i lidhur në mënyrë të drejtpërdrejtë me shpenzimet e infrastrukturës e cila duhet të ndërtohet. Më saktësisht bëhet fjalë për një çmim të vetëm i cili mundëson të drejtën e kapacitetit dhe qasjes në rrjet (fuqia elektrike në dispozicion e shprehur në kilovat).

Kompenzimi për të drejtën e kapacitetit dhe qasjes në rrjet për objektet e banimit me dokumentet përkatëse është i barabartë për të gjithë konsumatorët, pavarësisht nga ndërhyrjet teknike dhe shpenzimet që duhet realizuar për kyçjen e tyre.

На ваков начин се овозможува еднаков третман и високо ниво на транспарентност за сите корисници на дистрибутивниот систем на електрична енергија. Корисникот однапред знае колку ќе изнесува надоместокот за неговото приклучување, во согласност со капацитетот кој што му е потребен.

Со плаќањето на надоместокот за приклучување, корисникот на дистрибутивниот систем не купува објекти, опрема, броила или други средства од дистрибутивниот систем. Туку, корисникот се стекнува со определен капацитет во дистрибутивниот систем (претходно утврден во неговата согласност за приклучување) и истиот може да го користи во секој момент.

Наплатата на надоместок за приклучување овозможува фер и недискриминаторен пристап во покривањето на трошоците за приклучување. На овој начин, трошоците за капацитет ги плаќа оној корисник кој истите ги предизвикува.

Доколку овој надоместок не се наплаќа од корисниците кои бараат да бидат приклучени, трошоците за нивно приклучување автоматски ќе станат дел од цената на електричната енергија, односно ќе паднат на товар на сите потрошувачи на електрична енергија.

Покрај транспарентноста и еднаквиот третман на корисниците, при приклучувањето на дистрибутивниот систем на ЕВН тие плаќаат надоместок кој е најнизок во регионот. Споредба со надоместоците за приклучок кои се пресметуваат во околните земји е прикажана во следната табела:

МАКЕДОНИЈА	до 40 kW неограничена должина	417 €
КОСОВО	до 40 kW до 30 m	390 €
СРБИЈА	до 40 kW до 25 m	500 €
БУГАРИЈА	од 15 до 50 kW до 25 m	900 €

*Презентираните износи се без ДДВ

Важно е да се напомене дека во определени ситуации, кога барање за приклучок се поднесува во области каде не постојат соодветни урбанистички планови, надоместокот за приклучување е повисок од надоместокот кој се пресметува за приклучување во урбанизирани средини. Донесувањето на тие планови е надлежност на единиците за локална самоуправа – општините. Затоа, за разрешување на овој проблем, потребно е поголем ангажман од страна на општините во насока на донесување на соодветни урбанистички планови. На тој начин, корисниците на дистрибутивниот систем ќе можат побргу и поевтино да бидат приклучени.

Што се одесува на цените за повторен приклучок на претходно исклучен корисник поради долг, повторно може

Нë këtë mënyrë mundësohet trajtim i barabartë dhe nivel i lartë i transparencës për të gjithë konsumatorët e sistemit të shpërndarjes të energjisë elektrike. Konsumatori paraprakisht është i njoftuar se sa do të jetë shpenzimi për kyçjen e tij, në pajtueshmëri me kapacitetin e nevojshëm.

Me pagesën e kompensimit për kyçje, konsumatori i sistemit distributiv nuk blen objekt, pajisje, njehsorë ose mjete të tjera nga sistemi i shpërndarjes. Por, konsumatori përfiton një kapacitet të caktuar në sistemin distributiv (paraprakisht i definuar me pajtueshmërinë e tij për kyçje) dhe i njëjti mund të përdoret në çdo moment.

Pagesa e kompensimit për kyçje mundëson qasje fer dhe jodiskriminuese në mbulimin e shpenzimeve për kyçje. Në këtë mënyrë, shpenzimet për kapacitet i paguan i njëjti konsumator i cili i shfrytëzon ato.

Nëse ky kompensim nuk paguhet nga ana e konsumatorëve të cilët kërkojnë që të jenë të kyçur, shpenzimet për kyçjen e tyre automatikisht do të bëhen pjesë e çmimit për energji elektrike, ose do të paraqesin barrë për të gjithë konsumatorët e energjisë elektrike.

Përkaj transparencës dhe trajtimit të barabartë të konsumatorëve, gjatë kyçjes në sistemin e shpërndarjes të EVN-së, ata paguajnë edhe kompensim i cili është më i ulët në rajon. Krahasimi me kompensimet për kyçje të cilat llogariten në shtetet fqinjë është i paraqitur në tabelën në vijim:

MAQEDONI	deri 40 kW gjatësi e pakufizuar	417 €
KOSOVË	deri 40 kW deri 30 m	390 €
SERBI	deri 40 kW deri 25 m	500 €
BULGARI	prej 15 deri 50 kW deri 25 m	900 €

*Shumat e prezantuara janë pa TVSH

Është e rëndësishme që të potencohet që në situata të caktuara, kur kërkesat për kyçje bëhen në rajone ku nuk ekzistojnë plane të caktuara urbanistike, kompensimi për kyçje është më i lartë nga kompensimi i cili llogaritet për kyçje në rajone të urbanizuara. Sjellja e atyre planeve është përgjegjësi e njëjësive për qeverisje lokale – komunave. Prandaj, për zgjidhjen e këtij problemi, nevojitet përpjekje më e madhe nga ana e komunave në drejtim të sjelljes të planeve adekuate urbanistike. Në këtë mënyrë, konsumatorët e sistemit distributiv do të kenë mundësi të kyçen më shpejtë dhe më lirë.

Sa i përket çmimeve për rikyçje të konsumatorëve paraprakisht të shkyçur për arsye të borxhit, përsëri mund të thuhet që të

да се каже дека истите се едни од најниските во регионот:

МАКЕДОНИЈА		971 ден.
КОСОВО	Домаќинства	1.800 ден.
	Деловни	3.600 ден.
СРБИЈА	Од броило	1.000 ден.
	Од столб	4.000 ден.

* Цените се прикажани без ДДВ

Доколку надоместоците за повторен приклучок не бидат платени од страна на засегнатите корисници, тие стануваат дел од цената на електричната енергија која ја плаќаат сите потрошувачи.

Стари побарувања и поддршка за ранливи потрошувачи

Секаде во светот, социјалните прашања се во надлежност на државата и државните институции. Државата треба да се грижи за утврдување на стратегија за поддршка на социјалните случаи и останатите ранливи потрошувачи. Државата треба да донесе програми за поддршка и субвенционирање на нивната потрошувачка на електрична енергија.

ЕВН Македонија ги поддржува сите мерки кои се предложени од Владата и учествува во нивното спроведување во рамки на своите надлежности.

При спроведувањето на една таква мерка во 2013 година беа отпишани сите стари долгови на социјалните случаи. Целта на тоа беше да се олесни на овие потрошувачи редовно да ги плаќаат новите сметки за електрична енергија. ЕВН Македонија ќе продолжи да ги поддржува активностите на државните институции во насока на заштита на ранливите групи на потрошувачи.

Либерализација на пазарот на електрична енергија

ЕВН Македонија како дел од енергетскиот сектор во Македонија нема влијание врз степенот и динамиката на либерализацијата на пазарот на електрична енергија. Динамиката на либерализација на пазарот на електрична енергија е утврдена во Законот за енергетика.

Основот за ваквата динамика е заштита на домаќинствата од повисоките цени на пазарот на електрична енергија и неможноста за понатамошно субвенционирање од страна на деловните потрошувачи.

Имено, доколку пазарот на електрична енергија се отвори истовремено за сите потрошувачи, многу е веројатно дека значителен дел од деловните потрошувачи ќе излезат на отворен пазар. Со тоа, истите нема да може повеќе да

нјјатат janë ndër më të ultat në rajon:

MAQEDONI		971 den.
KOSOVË	Amvisëri	1800 den.
	Afaristë	3600 den.
SERBI	Nga orëmatësi	1000 den.
	Nga shtylla	4000 den.

*Çmimet janë pa TVSH

Nëse kompensimet për rikycje nuk paguhen nga ana e konsumatorëve përkatës, ato bëhen pjesë e çmimit për energji elektrike për të cilin paguajnë të gjithë konsumatorët.

Detyrimet e vjetra dhe përkrahja e konsumatorëve me nevoja të posaçme

Gjithkund në botë, çështjet sociale janë nën përgjegjësi të shtetit dhe institucioneve shtetërore. Shteti duhet të përkujdeset për përcaktimin e strategjisë për përkrahje të rasteve sociale dhe konsumatorëve tjerë të ndjeshëm. Shteti duhet të sjellë programe për përkrahje dhe subvencionim të shpenzimeve të tyre për energji elektrike.

EVN Maqedoni i përkrah të gjitha masat e propozuara nga Qeveria dhe merr pjesë në realizimin e tyre brenda përgjegjësi të saj.

Gjatë zbatimit të një mase të tillë në vitin 2013 janë shlyer të gjitha borxhet e vjetra të rasteve sociale. Qëllimi ishte që këtyre konsumatorëve t'ju lehtësohet pagesa e rregullt e faturave të reja për energji elektrike. EVN Maqedoni do të vazhdojë që ti përkrah aktivitetet e institucioneve shtetërore në drejtim të mbrojtjes së grupeve të ndjeshme të konsumatorëve.

Liberalizimi i tregut të energjisë elektrike

EVN Maqedoni si pjesë e sektorit energjetik në Maqedoni nuk ka ndikim mbi nivelin dhe dinamikën e liberalizimit të tregut të energjisë elektrike. Dinamika e liberalizimit të tregut të energjisë elektrike është e përcaktuar në Ligjin për energjetikë.

Bazë e kësaj dinamike është mbrojtja e amvisërive prej çmimeve të larta të tregut të energjisë elektrike si dhe pamundësia e subvencionimit të mëtejshëm nga ana e konsumatorëve afarist.

Në fakt, nëse tregu i energjisë elektrike do të hapej njëkohësisht për të gjithë konsumatorët, me siguri një pjesë e konsiderueshme e konsumatorëve afarist do të kalonte në tregun e lirë të energjisë. Me këtë, të njëjtit nuk do të kenë

плаќаат повисока цена на електрична енергија, за домаќинствата да плаќаат помалку, а цената на електричната енергија за домаќинствата значително би се зголемила.

Како што објаснивме погоре, во моментот во Македонија домаќинствата плаќаат пониска цена за електричната енергија споредено со домаќинствата во другите држави во Европа, поради постепено на т.н. „вкрстена субвенција“ од страна на деловните потрошувачи. Деловните потрошувачи во Македонија кои се уште се на регулиран пазар плаќаат повисока цена на електричната енергија за да се овозможи пониска цена за домаќинствата. Со целосната либерализација на пазарот моделот на „вкрстена субвенција“ веќе нема да постои, што ќе резултира со повисока цена на електричната енергија на домаќинствата.

Исто така треба да се има во предвид дека постоечката регулирана цена за произведена електрична енергија од АД ЕЛЕМ изнесува 40-тина евра за мегаватчас. Замислете доколку домаќинствата беа на отворен пазар во месец Јануари 2017 година, кога цената на либерализираниот пазар во регионот достигна 200 евра за мегаватчас.

Сопственост на средствата

Согласно Законот за енергетика, ЕВН Македонија е сопственик на средствата со кои се врши дејноста дистрибуција на електрична енергија, вклучително и средствата преку кои се врши приклучување на нови корисници на дистрибутивниот систем.

Како што веќе е наведено погоре, надоместокот кој што корисниците го плаќаат за да бидат приклучени не се однесува на средствата (трансформаторски станици, кабли, столбови) кои се изградени за нивното приклучување, туку се работи за единичен трошок за киловат капацитет кој се става на располагање на корисниците во секое време. Тие единични трошоци се утврдени од Регулаторна комисија и се исти за сите корисници. Не се прави разлика дали за физичко приклучување на некој корисник се потребни неколку десетици илјади денари, додека за друг неколку стотици илјади денари.

Тоа значи дека плаќањето на надоместокот за приклучување не е инвестиција од страна на корисникот, односно потрошувачот не се стекнува со сопственичко право врз изградените трансформаторски станици, кабли и/или столбови. Плаќањето на надоместокот служи за надоместување на трошоци за обезбедување на определен гарантиран капацитет за корисникот.

Изградбата на објектите и поставувањето на опремата за потребите на приклучувањето (вклучително и трансформаторските станици, кабли, столбови, броила итн.) го врши ЕВН и истите се во сопственост на ЕВН Македонија согласно Законот за енергетика.

Дополнително, напоменуваме дека ЕВН Македонија како

mundësi që më tej të paguajnë çmime më të larta të energjisë elektrike që amvisëritë të paguajnë më pak, ndërsa çmimi i energjisë elektrike për amvisëritë do të rritej ndjeshëm.

Siç e sqaruam më lartë, për momentin në Maqedoni amvisëritë paguajnë çmim më të ulët të energjisë elektrike në krahasim me amvisëritë në shtetet tjera në Evropë, për arsye të ekzistimit të ashtuquajturit “subvencion i kryqëzuar” nga ana e konsumatorëve afarist. Konsumatorët afarist në Maqedoni të cilët akoma gjenden në treg të rregulluar paguajnë çmim më të lartë të energjisë elektrike me qëllim që amvisërive të ju mundësohet çmim më i ulët. Me anë të liberalizimit të plotë të tregut modeli i „subvencionit të kryqëzuar“ më nuk do të ekzistojë dhe një gjë e tillë do të rezultojë me çmim më të lartë të energjisë elektrike të amvisërive.

Gjithashtu duhet të kemi parasysh që çmimi i rregulluar aktual për prodhim të energjisë elektrike nga SH.A. ELEM është 40-të euro për megavatorë. Imagjinoni në qoftë se familjet do të ishin në tregun e hapur në muajin Janar të vitit 2017 kur çmimi në tregun e hapur në rajon arriti në 200 euro për megavatorë.

Pronësia e asetëve

Sipas ligjit për energjetikë, EVN Maqedoni është pronar i asetëve me të cilat realizohet veprimtaria e shpërndarjes të energjisë elektrike, duke përfshirë dhe asetet përmes të cilave realizohet kycja e konsumatorëve të rinj në sistemin e shpërndarjes.

Ashtu siç është e cekur më lartë, kompensimi që konsumatorët paguajnë për kycje nuk ka të bëjë me mjetet (trafostacionet, kabllot, shtyllat) që janë shfrytëzuar për kycjen e tyre, por ka të bëjë me koston për një njësi kilovat kapacitet që është vënë në dispozicion të konsumatorëve në çdo kohë. Këto kosto për njësi përcaktohen nga Komisioni Rregullator dhe janë të njëjta për të gjithë konsumatorët. Nuk bëhet dallim nëse për kycje tek një person fizik nevojiten dhjetëra mijë denarë, kurse për tjetrin qindra mijë denarë.

Me këtë nënkuptojmë që pagesa e kompensimit për kycje nuk paraqet investim nga ana e konsumatorit, gjegjësisht konsumatori nuk fiton të drejtën pronësore mbi trafostacionet, kabllot dhe/ose shtyllat. Pagesa e kompensimit shërben për të mbuluar shpenzimet e sigurimit të kapaciteteve të caktuara që i garantohen konsumatorit.

Ndërtimet e objekteve dhe vendosja e mjeteve të nevojshme për kycje (duke i përfshirë edhe trafostacionet, kabllot, shtyllat, njehsorët etj.) realizohen nga EVN dhe të njëjtat janë në pronësi të EVN Maqedoni në bazë të Ligjit për energjetikë.

Përveç kësaj, theksojmë që EVN Maqedoni si pronare e rrjetit

сопственик на мрежата, вклучително и приклучоците и трансформаторските станици, е должна истите редовно да ги одржува со цел да се обезбеди нивна функционалност, безбедност и квалитетно снабдување со електрична енергија.

Секој поинаков пристап со сигурност ќе доведе до нестандардизирана мрежа, несоодветно одржување, зголемен број на дефекти и неможност за отстранување на дефекти со што ќе се доведе во прашање континуираното снабдување со електрична енергија.

Надземни водови во урбани средини

Надземните водови се изградени во минатото, уште пред спроведување на урбанизацијата на подрачјата каде се наоѓаат и пред изградба на станбените објекти во тие подрачја.

Во изминатите десет години, EVN Македонија континуирано инвестираше во дистрибутивната мрежа, при што постепено ги заменуваше надземните водови со кабелски мрежи, имајќи ја предвид дотраеноста на постојната дистрибутивна мрежа. Овие активности се предвидени да продолжат и во периодот кој следи.

Напоменуваме дека средствата за спроведување на инвестициите EVN го добива преку цената на електричната енергија. Замена на сите надземни мрежи наеднаш подразбира многу големи инвестиции. Тие инвестиции непотребно ќе ја оптоварат цената на електричната енергија за потрошувачите, т.е. ќе доведат до зголемување на цената на електричната енергија за сите потрошувачи.

Наместо тоа, EVN ги насочува своите инвестиции кон замена на деловите од дистрибутивната мрежа кои се дотраени, како и проширување на мрежата со цел за поголема достапност за корисниците и подобар квалитет на испораката на електричната енергија.

Исто така, потребно е да се напомене дека за изградба на нови водови или каблирање на истите е потребно да постојат соодветни урбанистички планови кои се во надлежност на оптините. Во спротивно EVN не може да добие одобрение за изградба на нови водови/кабли. Дополнителен проблем претставува и решавање на имотно правните прашања и честопати попречување на изградба на новите водови/кабли.

Процентите сметки за електрична енергија

Иако согласно закон е овозможено да се врши проценка на потрошена електрична енергија, EVN ги отчитува мерните уреди секој месец. На тој начин, самата компанија има поверодостојни податоци за потрошувачката на електрична енергија, а корисниците имаат точни сметки за енергијата која ја потрошиле.

duke përfshirë kycjet dhe trafostacionet, është e obliguar për mirëmbajtjen e rregullt të të njëjtave me qëllim që të sigurojë funksionalitetin e tyre, sigurinë dhe furnizimin kualitativ me energji elektrike.

Çdo veprim ndryshe me siguri që do të sjellë rrjet jashtë standardevë, mirëmbajtje joadekuate, rritje të numrit të defekteve dhe pamundësi për sanimin e defekteve me çka do të vihej në pikëpyetje furnizimi i rregullt me energji elektrike.

Përçuesit mbitokësorë në mjediset urbane

Përçuesit mbitokësorë janë ndërtuar në të kaluarën, para realizimit të urbanizimit në vendbanimet ku gjenden dhe para ndërtimit të objekteve banesore në ato vendbanime.

Në dhjetë vitet e kaluara, EVN Maqedoni në vazhdimësi ka investuar në rrjetin e shpërndarjes, me çka gradualisht ka zëvendësuar përçuesit mbitokësorë me rrjete kabllorë, duke e marrë parasysh qëndrueshmërinë e rrjetit ekzistues të shpërndarjes. Këto aktivitete parashihen që të vazhdojnë edhe në periudhën që vijon.

Përkujtojmë që mjetet për realizimin e investimeve EVN i siguron nëpërmjet çmimit të energjisë elektrike. Zëvendësimi i të gjithë rrjeteve mbitokësore përnjëherë nënkupton investime shumë të mëdha. Këto investime pa nevojë do të ngarkojnë çmimin e energjisë elektrike për konsumatorët dhe njëkohësisht do të sjellin rritje të çmimeve të energjisë elektrike për të gjithë konsumatorët.

Në vend të kësaj, EVN investimet e saj i fokuson në drejtim të zëvendësimit të pjeseve të vjetëruara të rrjetit të shpërndarjes, si dhe në zgjerimin e rrjetit me qëllim të qasjes më të madhe të konsumatorëve dhe kвалитет më të mirë në furnizimin me energji elektrike.

Gjithashtu duhet të theksohet se për ndërtimin e linjave të reja ose kabllimin e të njëjtave duhet të ekzistojnë plane të caktuara urbanistike të cilat janë në përgjegjësi të komunave. Në të kundërtën EVN nuk mund të siguron leje për ndërtim të linjave/kabllorë të reja.

Vlerësimi i faturave të energjisë elektrike

Edhe pse sipas ligjit mundësohet të kryhet vlerësimi i energjisë elektrike të shpenzuar, EVN i lexon njehsorët çdo muaj. Në këtë mënyrë, vetë kompania ka të dhëna më të besueshme për energjinë elektrike të shpenzuar, ndërsa konsumatorët kanë fatura të sakta të energjisë së shpenzuar.

<p>Проценка на сметките се прави по исклучок и тоа:</p> <ul style="list-style-type: none"> Во месец Август, поради користење на годишни одмори на вработените кои ги отчитуваат броилата. Ова е погодно затоа што и потрошувачката на електричната енергија во летниот период е најниска. Во случај кога вработените немаат пристап или се попречени да го отчитаат броилото. <p>Со цел за намалување на потребите од проценка на сметките, EVN ги поставува мерните уреди на пристапни места и за корисниците и за вработените во компанијата.</p> <p>EVN инвестира во нови „паметни броила“ (smart meters), што е и обврска која произлегува од европските директиви. Со вградувањето на „паметни броила“ за корисниците се постигнува идеална точност на отчитаните состојби на месечна основа.</p> <p>Дополнително, на потрошувачите им е дадена можност да ја пријават состојбата на своето броило во случај кога има проценка на потрошувачката. Тогаш се врши корекција на сметката согласно доставените состојби од потрошувачот.</p> <p>Улично осветлување</p> <p>Проширувањето и одржувањето на уличното осветлување е надлежност на единиците на локална самоуправа – општините. Исто така, тие се должни редовно да плаќаат за потрошената електрична енергија за улично осветлување.</p> <p>Согласно Законот за комунални такси, EVN ја наплаќа комуналната такса од потрошувачите и наплатените износи во целост ги префрла на општините. Од тие средства, општините треба да ја платат потрошената електрична енергија за улично осветлување, како и да го одржуваат и прошируваат осветлувањето на нивните територии.</p> <p>Комуникација</p> <p>Во поглед на комуникацијата со корисниците, и во досегашниот период EVN Македонија посветува големо внимание на нивните потреби со намера да продолжи со развојот на услугите за поголемо задоволство на корисниците.</p> <ul style="list-style-type: none"> Достава на сметки за потрошена електрична енергија на албански јазик. Оваа веќе услуга се обезбедува за потрошувачите во изминатите пет години. Секој потрошувач кој сака да добие сметка на албански јазик треба за истото да достави барање до EVN Македонија. Со оглед дека оваа можност не е доволно искористена од страна на потрошувачите, во периодот кој следи EVN Македонија ќе превземе дополнителни мерки за промоција на услугата. Такви мерки се превидени да бидат: поставување на кутии во Кориснички Енерго Центри (КЕЦ), општини и други јавни места, во кои потрошувачите можат на 	<p>Влерëсими i фатураве bëhet me пëрјаштине dhe atë:</p> <ul style="list-style-type: none"> Нë муајин Gusht, пëр shkak тë shfrytëzimит тë pushimit vjetor nga ana e тë punësuarve që lexojnë njehsorët. Kjo është e përshtatshme пëр arsye se shpenzimi i energjisë elektrike gjatë periudhes së verës është më i ulët. Нë raste kur тë punësuarит nuk kanë qasje ose pengohen që тë lexojnë njehsorin. <p>Me qëllim тë reduktimit тë nevojës пëр vlerësim тë фатураве, EVN i vendos njehsorët нë vende тë пëрсhtatshme пëр konsumatorët dhe пëр тë punësuarит e kompanisë.</p> <p>EVN investon нë “njehsorë тë менçур” (smart meters), që është detyrim që rrjedh nga direktivat evropiane. Me vendosjen e “njehsorëve тë менçур” пëр konsumatorët arrihet saktësi ideale e gjendjeve тë lexuara нë bazë mujore.</p> <p>Përveç kësaj, konsumatorëve iu ofrohet mundësia që тë paraqesin gjendjen e njehsorëve тë tyre нë raste kur ka vlerësim тë shpenzimit. Atëherë realizohet korrigjim i фатурës sipas gjendjes së paraqitur nga konsumatori.</p> <p>Ndriçimi rrugor</p> <p>Zgjerimi dhe mirëmbajtja e ndriçimit rrugor është përgjegjësi e njësive тë vetëadministrimit lokal - komunave. Gjithashtu ata detyrohen rregullisht тë paguajnë energjinë e shpenzuar пëр ndriçim rrugor.</p> <p>Нë bazë тë Ligjit пëр taksë komunale, EVN mbledh taksën komunale nga konsumatorët dhe shumën e paguar e transferon нë tërësi tek komunitat. Nga ato mjete komunitat duhet тë paguajnë energjinë e shpenzuar пëр ndriçim rrugor, si dhe тë mirëmbajnë dhe zgjerojnë ndriçimin нë territoret e tyre.</p> <p>Komunikimi</p> <p>Нë aspektin e komunikimit me konsumatorët edhe нë periudhën e deritanishme EVN Maqedoni iu përkushton vëmendje тë madhe kërkesave тë tyre, me qëllim që тë vazhdojë me пërmirësimin e shërbimeve dhe тë rritë kënaqësinë e konsumatorëve.</p> <ul style="list-style-type: none"> Dërgesa e f-rave тë energjisë elektrike нë gjuhën shqipe. Ky shërbim u mundësohet konsumatorëve tanimë pesë vite. Çdo konsumatorë që dëshiron тë pranojë f-rë нë gjuhën shqipe duhet тë dorëzojë kërkesë нë EVN Maqedoni. Duke marrë parasysh që kjo mundësi nuk është shfrytëzuar mjaftueshëm nga ana e konsumatorëve, нë periudhën нë vijim EVN Maqedoni do тë ndërmer masa plotësuese пëр promovimin e këtij shërbimi. Masat e parapara do тë jenë: vendosje тë kutive нë Qendrat Energjetike тë Konsumatorëve (QEK), komuna dhe vende tjera publike, ku konsumatorët do тë munden пëрmes një formulari тë thjeshtë тë kërkojnë dërgesë тë f-rave нë gjuhën shqipe,
--	---

едноставен формулар да побараат достава на сметките на албански јазик, прифаќање на групни барања – листа од граѓани кои сакаат да добиваат сметки на албански јазик и слично.

- **Приемни канцеларии.** Со цел за обезбедување на подобра услуга и намалување на времето на чекање на корисниците, во просториите на приемните канцеларии на ЕВН Македонија ќе се вградат монитори за информации, преку кои корисниците ќе можат да се информираат за определени прашања без да чекаат да бидат примени од страна на вработени. Дополнително, ќе ја анализираме можноста за зголемување на капацитетите во приемните канцеларии со цел за нивна оптимизација, со крајна цел за подобрување на услугите за корисниците.
- **Контакт центар.** Ве известуваме дека контакт центарот на ЕВН Македонија претставува единствен контакт центар во Република Македонија и пошироко во кој веќе е овозможена комуникација на пет различни јазици за корисниците и тоа: македонски, албански, англиски, турски и ромски јазик.

Поставување на мерни уреди на граница на имот

Во согласност со одредбите од Законот за енергетика, локацијата на мерните уреди ја утврдува операторот на дистрибутивниот систем во зависност од техничките можности на самото место. Таа може да биде во или надвор од границите на имот на корисниците на дистрибутивниот систем. Доколку операторот на дистрибутивниот систем утврди дека е потребна дислокација на мерниот уред, должен е да ја изведе дислокацијата на своја сметка.

Исто така, законот дава право на пристап на овластени лица од страна на операторот на дистрибутивен систем на секој имот или објект до мерниот уред со цел да изврши, отчитување, контрола, вградување, надзор, замена, одржување и/или исклучување на корисникот кога за такво нешто има потреба.

Имајќи ги во предвид правата и обврските кои произлегуваат од законот, мерните уреди задолжително се поставуваат на пристапни места за корисниците и за операторот на дистрибутивниот систем. На тој начин, се обезбедува непречен пристап на овластените лица на операторот на дистрибутивниот систем и се спречува било какво вознемирување на корисниците при спроведување на редовни активности .

Дополнително, за зачувување на правото на корисникот за увид во неговата потрошувачка на електрична енергија, мерните ормари кои се вградуваат се со соодветни прозорчиња преку кои состојбите на броилата се видливи за корисниците.

праним të kërkesave grupore – listë të qytetarëve që duan të pranojnë f-ra në gjuhën shqipe, etj.

- **Zyrat e pranimit.** Me qëllim të sigurimit të shërbimit më të mirë dhe shkurtimit të kohës së pritjes së konsumatorëve, në hapsirat e zyrave për pranim të EVN Maqedoni do të vendosen monitorë për informim, përmes të cilëve konsumatorët do të mund të informohen për pyetje të caktuara pa patur nevojë që të pranohen nga ana e të punësuarve. Në mënyrë plotësuese do të analizojmë mundësinë e zgjerimit të kapaciteteve në zyrat për pranim me qëllim optimizimin e tyre dhe përmirësimin e shërbimeve për konsumatorët.
- **Qendra e thirrjeve.** Ju informojmë që Qendra e thirrjeve në EVN Maqedoni është qendër e vetme e thirrjeve në Republikën e Maqedonisë dhe më gjërë që ju mundëson konsumatorëve komunikim në pesë gjuhë të ndryshme dhe atë: gjuhë maqedone, shqipe, angleze, turke dhe rome.

Vendosja e njehsorëve në kufi të pronës

Në përputhje me dispozitat e Ligjit për energjetikë, vendndodhja e njehsorëve përcaktohet nga ana e operatorit të sistemit të shpërndarjes, varësisht nga mundësitë teknike të vetë lokacionit. Kjo mund të jetë në ose jashtë kufirit të pronës së konsumatorëve të kyçur në sistemin e shpërndarjes. Nëqoftëse operatori i sistemit të shpërndarjes vlerëson që është e nevojshme zhvendosja e njehsorit, detyrohet që zhvendosjen ta realizojë në llogari të tij.

Gjithashtu ligji iu jep të drejtë personave të autorizuar nga ana e operatorit të sistemit të shpërndarjes që të kenë qasje deri tek njehsorët në çdo objekt ose pronë me qëllim që të realizojë leximin, kontrollin, instalimin, mbikqyrjen, zëvendësimin, mirëmbajtjen dhe shkyçjen e konsumatorëve në rast se nevojitet një gjë e tillë.

Duke marrë parasysh të drejtat dhe obligimet që parashihen me ligj, njehsorët detyrimisht vendosen në vende të përshtatshme për konsumatorët dhe për operatorin e sistemit të distribuimit. Në këtë mënyrë personit të autorizuar nga ana e operatorit të shpërndarjes i mundësohet qasje pa pengesë, dhe njëkohësisht mënjanohet çdo lloj shqetësimi ndaj konsumatorëve gjatë realizimit të aktiviteteve të rregullta.

Përveç kësaj për të siguruar të drejtën e konsumatorit për qasje në të dhënat për energjinë e konsumuar në kutitë e njehsorëve vendosen dritare përkatëse përmes të cilave mund të shihet gjendja e njehsorëve nga ana e konsumatorëve .

Кражби на електрична енергија

ЕВН континуирано спроведува мерки за намалување на кражбите на електрична енергија и негативните последици врз дистрибутивниот систем кои тие ги причинуваат. Напоменуваме дека постоење на кражба на електрична енергија се утврдува во прецизно дефинирана постапка во согласност со закон, со цел да се обезбеди правилна идентификација на сторителите и докажување на делото.

Во случај на неовластено превземање на електрична енергија (кражба), ЕВН Македонија има право на надомест на штета во согласност со закон. Штетата ја плаќа оној кој ја причинува, односно лицата за кои е утврдено дека неовластено превземаат електрична енергија. Другите корисници не се воопшто оптоварени и нема влијание на цената на електричната енергија за останатите потрошувачи.

Квалитет на снабдување

Квалитетното снабдување со електрична енергија на потрошувачите е врвен приоритет на ЕВН Македонија. За таа цел, континуирано се следат приликите и се дефинираат приоритети за подобрување на квалитетот на снабдувањето.

Во Република Македонија, европскиот стандард EN50160 за квалитет на снабдување со електрична енергија е усвоен и целосно имплементиран во законските и подзаконските акти. Во однос на неговата практична примена, можеме слободно да кажеме дека истиот е задоволен кај 99% од корисниците кои се приклучени во дистрибутивната мрежа.

За најголем дел од мерките за подобрување на квалитетот е потребна реализација на инвестициони проекти кои се планираат и се предмет на одобрување од Регулаторна комисија. Изворите на финансирање на таквите проекти преставува регулираниот приход кој се остварува преку примена на цените на електрична енергија. Тоа значи дека промената на цената на електричната енергија директно влијае на можностите за инвестирање во подобрувањето на квалитетот. Со други зборови, зголемувањето на цената создава поголеми можности за инвестирање, додека намалувањето на цените ќе ги намали можностите за реализација на инвестиционите проекти.

Исто така, квалитетот на снабдување зависи и од кражбите на електрична енергија. Неовластените приклучувања дополнително ја оптоваруваат дистрибутивната мрежа во тие региони и директно влијаат на техничките параметри. Нелегалните приклучоци не можат да се предвидат и мрежата не може соодветно да се димензионира. Зголемената потрошувачка која не се евидентира не се зема во предвид при планирањето, развојот, одржувањето и управувањето на мрежата. Како последица, често пати се

Вједња е енергјисе електрике

ЕВН не vazhdimësi ndërmerr masa për zvogëlimin e vjedhjeve të energjisë eлектрике si dhe pasojave negative që i shkaktojnë ato sistemit të shpërndarjes. Përkujtojmë që vjedhja e energjisë eлектрике konstatohet në mënyrë të saktë në bazë të procedurës të definuar në përputhshmëri me ligjin, me qëllim që të kryhet identifikim i drejtë i autorit në bazë të provave.

Në rast të furnizimit të paautorizuar me energji eлектрике (vjedhje), EVN Maqedoni ka të drejtë në kompensim të dëmeve në pajtueshmëri me ligjin. Dëmi paguhet nga ana e autorit, gjegjësisht personi për të cilin konstatohet shfrytëzimi i paautorizuar i energjisë eлектрике. Konsumatorët e tjerë nuk ngarkohen aspak dhe nuk ka ndikim në çmimin e energjisë eлектрике tek konsumatorët e tjerë.

Квалитети i furnizimit

Квалитети i furnizimit me energji eлектрике të konsumatorëve është prioritet kulmor i EVN Maqedoni. Për këtë qëllim përcillen mundësitë dhe definohen prioritetet për përmirësimin e kвалитetit të furnizimit.

Në Republikën e Maqedonisë, standardi evropian EN50160 për kвалитет të furnizimit me energji eлектрике, është i adaptuar si dhe tërësisht i implementuar në aktet ligjore dhe nënligjore. Në aspektin praktik, lirisht mund të themi që i njëjti është implementuar 99% tek konsumatorët të cilët janë kyçur në rrjetin e shpërndarjes.

Për pjesën më të madhe të masave për përmirësimin e kвалитetit është i nevojshëm realizimi i projekteve investuese të cilat planifikohen dhe miratohen nga Komisioni Rregullator. Burimet e financimit të këtyre projekteve paraqesin të ardhurat e rregulluara të cilat realizohen përmes ndryshimit të çmimeve të energjisë eлектрике. Kjo do të thotë që ndryshimi i çmimit të energjisë eлектрике ndikon drejtpërsëdrejti mbi mundësitë e investimit në përmirësimin e kвалитetit. Me fjalë të tjera, rritja e çmimit krijon mundësi më të mëdha për investim, përderisa ulja e çmimeve do të ulë mundësitë e realizimit të projekteve investuese.

Gjithashtu, kвалитети i furnizimit varet edhe nga vjedhjet e energjisë eлектрике. Kyçjet e paautorizuara në mënyrë plotësuе ngarkojnë rrjetin e shpërndarjes në ato rajone ku dhe drejtpërsëdrejti ndikojnë mbi parametrat teknike. Kyçjet ilegale nuk mund të parashikohen dhe rrjeti nuk mund të dimensionohet në mënyrë të përshtatshme. Rritja e konsumit të paевидентуар nuk merret parasysh gjatë planifikimit, zhvillimit, mirëmbajtjes dhe menaxhimit të rrjetit. Si pasojë shpeshherë shkaktohen dëme në rrjet dhe ndërprerje në furnizimin me

предизвикуваат оштетувања на мрежата и прекини во испораката на електрична енергија. Затоа, намалувањето на кражбите има повеќекратен позитивен ефект за дистрибутивниот систем, така што покрај техничките користи носи и поголеми извори на инвестиции поради намалените трошоци за операторот на дистрибутивниот систем.

Дополнително, важно е да се истакне дека често пати се среќаваме со проблеми во однос на локации за изградба на објекти во дистрибутивниот систем кои треба да го подобрат квалитетот на снабдувањето во определени региони. Таквите проблеми се најчесто резултат на непостоење на соодветна урбанистичка планска документација за поставување на дистрибутивната мрежа. Со тоа во одредена мера се отежнува имплементацијата на мерките за подобрување на квалитетот на снабдување.

Вработувања

Ве известуваме дека ЕВН Македонија секогаш води сметка за овозможување на непречена комуникација со корисниците. Оттука, покрај професионалните знаења на вработените, критериумот за познавањето на јазиците е исто така присутен при нови вработувања во компанијата.

ЕВН Македонија е секогаш отворена за сите конструктивни забелешки, предлози и сугестии од своите корисници.

За дополнителни информации во врска со ова прашање Ви стоиме на располагање.

Со почит,
ЕВН Македонија АД Скопје

енергија електрике. Пër këtë аrsye zvogëlimi i vjedhjeve ka efekte pozitive gjithpërfshirëse për sistemin e shpërndarjes, kështu që përveç dobive teknike sjell më shumë burime të investimit përshkak të zvogëlimit të kostove të operatorit të sistemit të shpërndarjes.

Përveç kësaj me rëndësi është të theksohet që shpeshherë hasim në probleme për lokacionet për ndërtimin e objekteve në sistemin e shpërndarjes të cilat do të duhej të përmirësonin kвалитетин e furnizimit ne rajone të caktuara. Këto probleme shpesh vijnë si rezultat i mosposedimit të dokumenteve të nevojshme të planeve urbanistike për vendosjen e rrjetit të shpërndarjes. Me këtë në masë të madhe vështirësohet implementimi i masave për përmirësimin e kвалитетит të furnizimit.

Punësimet

Ju informojmë që EVN Maqedoni kujdeset çdoherë që të mundësojë komunikim të pandërprerë me konsumatorët. Duke u nisur nga kjo përveç njohurive profesionale të të punësuarve, kriteri i njohurive gjuhësore është i pranishëm gjithashtu gjatë punësimeve të reja në kompani.

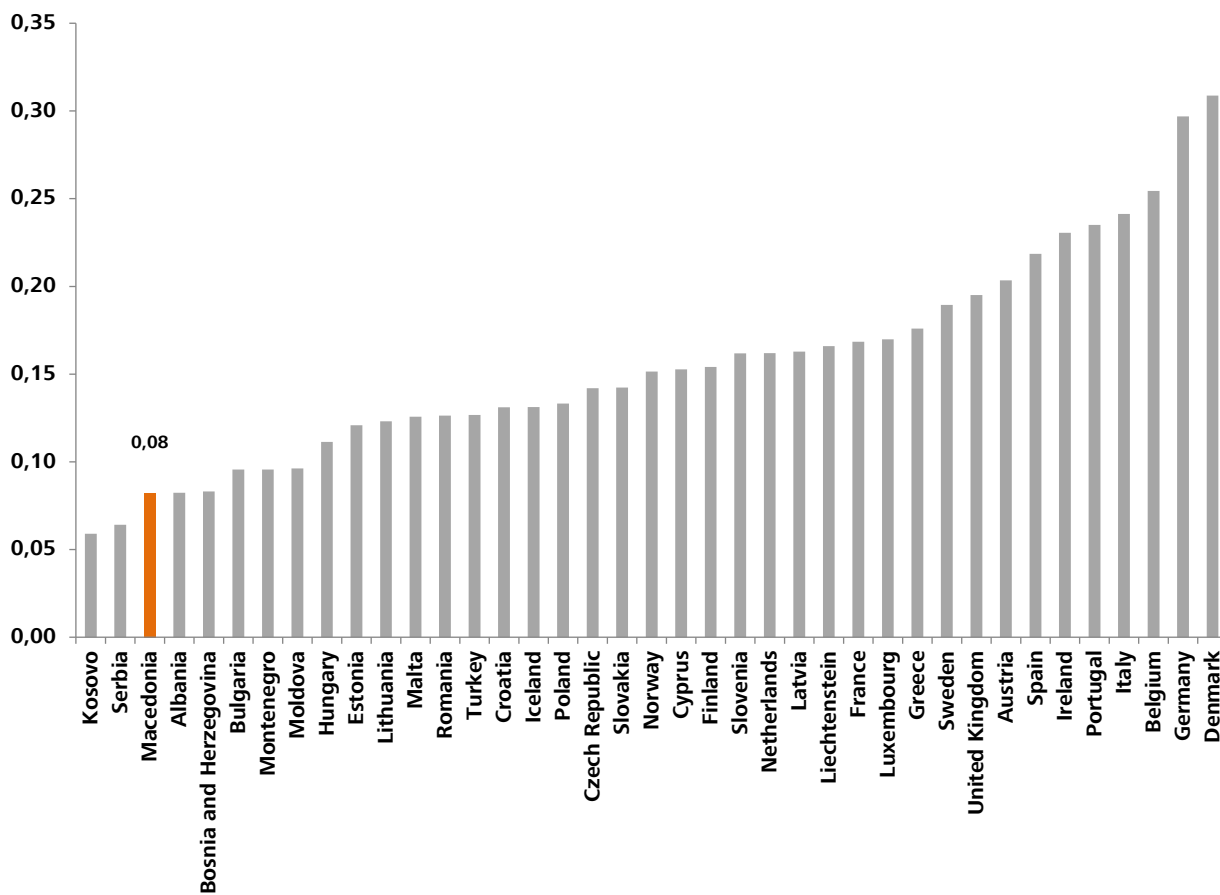
EVN Maqedoni është çdoherë e hapur për të gjitha vërejtjet konstruktive, propozimet dhe sugjerimet e konsumatorëve të saj.

Për informata shtesë në lidhje me këtë pyetje Ju qëndrojmë në dispozicion.

Me respekt,
EVN Maqedoni SH.A. Shkup

Прилог 1: Цени на електрична енергија на домаќинства во 2016 година / **Shtesë 1:** Çmimet e energjisë elektrike për amvisëri në vitin 2016

Евроценти по киловатчас / Eurocentë për kilovatorë

Извор/burimi: Eurostat download 13.02.2017